

ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΟ
ΚΟΚΚΙΝΟ
ΜΑΝΤΙΛΙ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το κόκκινο μαντίλι**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Κυριάκος Αθανασιάδης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κυριακή Κάσση
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Τζίνα Γεωργίου
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Κυριάκος Αθανασιάδης, 2020
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Drunaa/Trevillion Images, Jag_cz/Shutterstock
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2020

Πρώτη έκδοση: Μάρτιος 2020

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3293-9
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3294-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα:	Head Office:
Τατοΐου 121, 144 52 Μεταμόρφωση	121, Tatoïou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Βιβλιοπωλείο:	Bookstore:
Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα	13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550	Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΚΥΡΙΑΚΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

ΤΟ
ΚΟΚΚΙΝΟ
ΜΑΝΤΙΛΙ

ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ιστορίες Υπερβολής (διηγήματα, «Ροές» 1987, β' έκδ. «Δήγμα» 2010), *Δώδεκα* (μυθιστόρημα, Καστανιώτης 1991), *Μικροί Κόσμοι* (μυθιστόρημα, Λιβάνης 1996), *Το σάβανο της Χιονάτης* (μυθιστόρημα, «Σύγχρονοι Ορίζοντες» 2002), *Το Βασίλειο του Αποχαιρετισμού* (νουβέλα, «Σύγχρονοι Ορίζοντες» 2002, β' έκδ. «Λογείον» 2017), *Πανταχού απών* (μυθιστόρημα, «Τυπωθήτω» 2007), *Κακορραφίες* (διηγήματα, «Δήγμα» 2009), *Za Za* (μυθιστόρημα, «Free Thinking Zone» 2012), *Ξυράφια/Razors* (θεατρικό, δίγλωσση έκδοση, «Free Thinking Zone» 2013), *Η Κόκκινη Μαρία* (μυθιστόρημα, «Διόπτρα» 2014). Επίσης, έχει εκδώσει περί τα 10 μυθιστορήματα με ψευδώνυμο.

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Ο χιονάνθρωπος που ήθελε να γίνει Αϊ-Βασίλης («Μίνωας» 2002), *Η βίλα των πνευμάτων* («Μίνωας» 2003), *Μαγική εικόνα* («Μίνωας» 2003), *Σαντιγί για μάγισσες* («Μίνωας» 2003), *Ο άγριος Βασίλης* («Βιβλιοπωλείον της Εστίας», 2003), *Μάγος είσαι;* («Φαντασία» 2004), *Ο Λευκός Αξιωματικός* (Οι περιπέτειες του Μεφίστο #1, «Κέδρος» 2016, βραβείο παιδικής λογοτεχνίας Αναγνώστη 2017), *Power Kid* («Στερέωμα» 2018), *Αρσέν και Φαντομά* (δύο σειρές βιβλίων, μαζί με την Κίκα Τσιλιγγερίδου, Παπαδόπουλος 2017, 2018).

NON FICTION

Οδηγός Συγγραφής: Πώς γράφουμε ένα μυθιστόρημα και τι πρέπει να αποφεύγουμε σε 50 κανόνες (Ψυχογίος 2016).

Στη Γλυκερία, με την αγάπη μου

Ο εφημέριος τον κοίταξε από πάνω ως κάτω με μια έκφραση συμπόνιας. «Αχ, παιδί μου», είπε αναστενάζοντας. «Εμένα μου φτάνει να σιγουρευτώ πως εσύ κι εγώ υπάρχουμε αυτή τη στιγμή».

Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, *Εκατό χρόνια μοναξιά*
(μετάφραση Μαρία Παλαιολόγου)

«Γράψ' τα όπως σου τα λέω. Έτσι έγιναν τα πράγματα.
Τα θυμάμαι σαν και τώρα».

Α.Σ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1958

Η Άδα άφησε την τσάντα της στο τραπεζάκι της εισόδου και, με τα τακούνια της να χτυπούν στο ξύλινο πάτωμα, προχώρησε προς την μπαλκονόπορτα, που ομπογιατζής την είχε αφήσει επίτηδες ανοιχτή για να ξεμυρίσει το σπίτι. Έσπρωξε τα παντζούρια για να μπει φως –το είχε ανάγκη το φως· της άρεσε–, αλλά το ένα φύλλο, το δεξί, είχε σκεβρώσει και μάγκωνε πεισματικά στο φθαρμένο μωσαϊκό του μπαλκονιού. Έβαλε δύναμη, το ανασήκωσε και με τα δυο της χέρια, και το έγειρε διπλωμένο στο πλάι μέχρι να ακουμπήσει στον τοίχο, ακούγοντας τους μεντεσέδες του να γκρινιάζουν και να της αντιστέκονται. Έπρεπε να το φτιάξει. Και να δει τι άλλα μερεμέτια θα έβγαζε το σπίτι. Θα φώναζε μάστορα αύριο κιόλας, πρωί πρωί. Ψέματα. Τη Δευτέρα.

Αναστέναξε, πετάρισε τα μάτια και έσκυψε πάνω από τα φρεσκοβαμμένα κάγκελα. Κάτω, ο δρόμος ήταν άδειος. Και ήταν τόσο όμορφος δρόμος. Την αγαπούσε τη Φωκίωνος Νέγρη. Και από εδώ, από το ύψος του τέταρτου ορόφου, Φωκίωνος Νέγρη και Δροσοπούλου γωνία, μπορούσε να δει το καλύτερο κομμάτι της. Και το πιο πολυσύχναστο. Στα πενήντα βήματα πιο πέρα, ήταν το Σελέκτ. Όποτε ήθελε, μπορούσε να πεταχτεί για να κεραστεί μια πάστα. Ή ένα αναψυκτικό. Ή ό,τι λαχταρούσε η ψυχή της. Δεν ήταν πολύ μεγάλο έξοδο, σωστά; Και ήταν στ' αλήθεια όλοι εκεί. Όλοι. Όλη η Αθήνα.

Χαμογέλασε και κοίταξε μπροστά, και δεξιά και αριστερά, και παντού, τις άλλες πολυκατοικίες, τα μπαλκόνια, τις ανθισμένες γλάστρες τους, τα περιστέρια που κάθονταν ράθυμα πάνω στα κάγκελα εποπτεύοντας την περιοχή, και ξανά κάτω τον δρόμο. Ήταν μεσημέρι Σαββάτου, και ήταν Ιούλιος, και όλοι ξάπλωναν πίσω από τις τραβηγμένες τους κουρτίνες. Ή μάλλον, όχι όλοι. Κάποιος, κάπου, τηγάνιζε: πιπεριές. Η Άδα μπορούσε να τις μυρίσει λες και ήταν πάνω από το τηγάνι του, δίπλα στην καινούργια του πετρογκάζ. Έκλεισε τα μάτια, και για λίγο ο νους της ταξίδεψε σε κάποιο άλλο τηγάνι, πάνω από μια άλλη φωτιά. Πολύ πολύ μακριά από εδώ. Σχεδόν σε μια άλλη ζωή.

Ένα ταξί ανέβηκε με έναν θόρυβο σαν έκρηξη τον δρόμο, βγάζοντάς την απότομα από τον ονειροπόλησή της. Πετάρισε πάλι τα μάτια με ακόμη έναν αναστεναγμό και, κάνοντας μεταβολή, μπήκε ξανά στο καθιστικό και προχώρησε προς την κρεβατοκάμαρα. Τα τακούνια της αντηχούσαν στους τοίχους, καθώς δεν είχε σχεδόν ούτε ένα επίπλο ακόμη εκεί. Μόνο εκείνο το παλιό τραπεζάκι στο στενό χολ, μια ακόμη πιο παλιά πολυθρόνα στο καθιστικό και μια σιφονιέρα που ήθελε λάδωμα και βερνίκωμα στην κρεβατοκάμαρα. Και τα τρία, αφημένα εδώ από τον προηγούμενο ενοικιαστή. Έπειτα από όλα όσα έγιναν, πάλι καλά να έλεγε που είχε κι αυτά.

Α, και το κρεβάτι βέβαια.

Πάνω του, καθόταν σταυροπόδι η άλλη γυναίκα, κρατώντας μια φωτογραφία με κυματιστές πλευρές στα χέρια. Κάπνιζε, και για τασάκι χρησιμοποιούσε ένα διπλωμένο κομματάκι από χαρτόνι, από αυτά που είχε ξεχάσει να πετάξει ο ελαιοχρωματιστής. Δίπλα της, ήταν εκείνη η χακί τσάντα που η Άδα είχε αφήσει χθες στο σπίτι, όταν πήρε το κλειδί από τη σπιτονοικοκυρά και πλήρωσε μπροστά το ενοίκιο τριών μηνών –πολλά λεφτά, και είχε ανάγκη κι από την τελευταία δεκάρα–, δαγκώνοντας τα χείλια της μέχρι να τα ματώσει σχεδόν. Ήθελε να αφήσει κάτι δικό της εκεί, κάτι σαν συναισθηματικό καπάρο, και η χακί τσάντα ήταν ό,τι έπρεπε.

«Τι βλέπεις;» τη ρώτησε. Αν και ήξερε.

«Τη φωτογραφία».

«Να τη δω κι εγώ;»

«Ναι, αμέ».

Της την έδωσε. Το χαρτί ήταν χοντρό αλλά εύκαμπτο μαζι. Πολυτελείας, κατά κάποιον τρόπο. Και βέβαια κιτρινωμένο, πατιναρισμένο από τον χρόνο. Σαν κάτι που γερνά. Που ζει και γερνά.

Η Άδα έκατσε κι αυτή στο κρεβάτι, στενεύοντας τα μάτια. Ναι, ήταν όμορφη φωτογραφία. Και βέβαια τόσο μα τόσο αγαπημένη. Όμορφη... και παράξενη μαζί.

Στο κέντρο, η νύφη και ο γαμπρός. Εκείνη δε φορούσε νυφικό, αλλά ένα φουστάνι, ραμμένο όλο και κεντημένο στο χέρι από δυο σπουδαίους αρχιραφτάδες. Όμορφη σαν άγαλμα, και σαν... α, σαν ζωγραφιά, ιστορημένη από γάλα και σταφύλι, με ένα βλέμμα έντονο, σταθερό και γεμάτο δύναμη. Στο κεφάλι, σκεπάζοντας τελείως τα μαλλιά της, εκτός από μια ανάερη φράντζα στο μέτωπο, φορούσε –τι άλλο;– το μαντίλι της.

Ο γαμπρός πάλι ήταν ντυμένος με μια στρατιωτική στολή, που έπεφτε κάπως άχαρα επάνω του, και ένα πηλήκιο. Ήταν ίδιος με τον διάδοχο του θρόνου, αν ήθελες να ήσουν γενναϊόδωρος μαζί του· μόνο το σπαθί τού έλειπε. Αν και ο κακομοίρης έδειχνε να νιώθει τόσο άβολα μέσα σε εκείνα τα ξένα ρούχα... Μπροστά του, ήταν ξαπλωμένο ένα μεγάλο μαλλιαρό σκυλί, με τα μπροστινά του πόδια τεντωμένα μπροστά. Και ο γαμπρός και το σκυλί, αντί να κοιτάνε τον φακό, είχαν στρέψει την προσοχή τους κάπου στα δεξιά, έξω από το κάδρο, εκεί όπου η φωτογραφία άρχιζε να κάνει μια θολούρα, σαν από καπνό. Ή... ή από κάτι άλλο.

Μισό βήμα πίσω από το ζευγάρι, και προς τα δεξιά, ξεχώριζαν δύο τεράστιοι άντρες. Ήταν ντυμένοι επίσημα, με σακάκι και με γιλέκο, και είχαν παράστημα αυλάρχη. Κοιτώντας προσεκτικά, θα παρατηρούσες ότι στα χέρια τους φορούσαν μεγάλα δαχτυλίδια. Ήταν ολόιδιοι, αν εξαιρούσες το γεγονός ότι ο ένας τους είχε ένα όμορφο, κάπως γερτό, μουστάκι. Έτσι και δεν το είχε, θα νόμιζες ότι κάποιος είχε πειράξει τη φωτογρα-

φία και ότι είχε βάλει τον ίδιο ψηλό, εύσωμο άντρα δύο φορές. Αλλά όχι, τελικά ήταν δύο: δίδυμοι.

Αριστερά από τη νύφη στεκόταν μία μεγαλύτερη γυναίκα: η μητέρα της· έμοιαζαν πολύ, κι ας έλειπε από την κόρη εκείνο το αυστηρό ύφος, κι ας μην είχε εκείνα τα σμιχτά, σφιχτοκλεισμένα χείλια της μάνας της. Ακόμη πιο κει, στεκόταν ένας νεαρός, καλά ντυμένος κι αυτός, μα που έμοιαζε να μη συμμετέχει στο όλο σκηνικό – είχε ύφος απόμακρο, ονειροπόλο, λες και δεν ήθελε να ήταν εκεί. Ή λες και πράγματι, με κάποιον τρόπο, έλειπε στ' αλήθεια... Στο ίδιο άκρο, ήταν ακόμη ένας άντρας, ηλικιωμένος αυτός, και σκυφτός, σαν καμπούρης που προσπαθούσε, όχι να τεντωθεί, αλλά να μαζευτεί κι άλλο, να εξαφανιστεί.

Ναι. Όμορφη φωτογραφία. Πολύ όμορφη. Και παράξενη μαζί.

Η Άδα αναστέναξε χαμογελώντας. Κοίταξε πάλι τον γαμπρό με τη στολή του και το καπέλο του, και πιο βαθιά.

Και πετάρισε τα μάτια.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

*Άγιοι Πάντοτε
(1907-1912)*

Καλό», είπε το αγόρι.

Η νεράιδα με το κουρελιασμένο φουστάνι έσκυψε και τον κοίταξε κουνώντας τη μύτη της λες και τον μύριζε.

«Καλό;» είπε.

Το αγόρι δεν ντράπηκε. Αν και, από καμιά φορά, πίστευε πως δεν ήταν και τόσο κακό να ντρέπεσαι.

«Ναι», είπε σουφρώνοντας τα χείλια και φουσκώνοντας το στενό του στήθος. «Καλό. Κι εσένα πώς σε λένε;»

Η νεράιδα ίσωσε την πλάτη της κι έκανε μια γκριμάτσα σαν να πονούσε. Μετά, έβαλε τα χέρια στη μέση και κοίταξε δεξιά, αριστερά και προς τα πάνω.

«Θα βρέξει», είπε. «Μούσκεμα θα γίνεις.»

«Δε με νοιάζει. Όμως δε μου λες πώς σε λένε.»

«Πώς θες να με λένε;»

«Εγώ;»

«Ναι, εσύ.»

«Ε, τι; Όπως θέλω εγώ θα σε φωνάζω;»

«Ναι, σου λέω. Άντε, βρες μου ένα όνομα.»

Το αγόρι ξανασούφρωσε τα χείλια, που τα 'χε αφήσει να χάνσκουν λιγάκι με την αναίδεια εκείνης της νεράιδας.

Ήταν όμως στα σίγουρα νεράιδα; Αλλά και τι άλλο να 'τανε; Την είδε να ξεκολλάει από τους θάμνους δίπλα στο μονοπάτι σαν να 'ταν φτιαγμένη από πρασινάδα και αγκάθια και χώμα. Και από δροσιά. Τη μια στιγμή δεν ήταν εκεί, και την άλλη είχε ξεπεταχτεί από τα πουρνάρια και είχε στηθεί μπροστά του με το κουρελιασμένο της φουστάνι κόβοντάς του τον δρόμο. Και δεν έκανε σκιά.

Άρα νεράιδα.

Όμως ο Καλός είχε ακόμα τις αμφιβολίες του.

«Νεράιδα είσαι, ε;» ρώτησε.

Η νεράιδα έσκυψε πάλι και ξανακούνησε τη μύτη της. Μα πώς το έκανε αυτό το πράγμα;

«Εσύ τι λες ότι είμαι;» τον ρώτησε.

Το αγόρι άφησε το χαλινάρι της αγελάδας του –γιατί όλη αυτή την ώρα οδηγούσε μια αγελάδα, καστανόξανθη και κάπως τυφλή, που είχε δυο αδειανά τσουβάλια πάνω στη ράχη της– και ανασήκωσε τους ώμους. Οι ώμοι του ήταν δυο τριγωνάκια ντυμένα με εκείνη την μπλούζα από παλιό μαλλί.

«Εγώ λέω ναι...»

«Μάλιστα. Και τώρα; Θα μου πεις πώς να με λένε;»

«Δεν έχετε ονόματα εσείς;»

«Έχουμε, γιατί να μην έχουμε;»

«Ε, πώς σε λένε;»

«Έχουμε αυτά που μας δίνετε», του είπε εκείνη και κούνησε άλλη μία φορά τη μύτη της.

«Καλά τότε. Θα σε λέω...» –σκέφτηκε γρήγορα– «... Ξωθιά», πέταξε τη λέξη από το στόμα του όπως πετάμε μια πετρούλα στη λίμνη να χοροπηδήσει.

«Κι εγώ θα σε λέω Καλό».

«Ε ναι, αλλά εμένα Καλό με λένε, δηλαδή πώς αλλιώς να με φωνάζεις;»

«Και μένα με λένε Ξωθιά», του είπε η νεράιδα.

«Επειδή εγώ σε έβγαλα έτσι».

«Πάντα Ξωθιά με λέγανε».

Το αγόρι είπε να πει κάτι, αλλά το ξανασκέφτηκε. Ξεροκατάπιε. Και έκλεισε για δυο στιγμές τα μάτια.

«Θες να μου κάνεις παρέα, Ξωθιά;» ρώτησε τελικά όταν τα ξανάνοιξε.

«Γι' αυτόν τον λόγο είμαι εδώ», του είπε εκείνη. «Για να σου κάνω παρέα».

Το αγόρι κούνησε το κεφάλι του, σαν να δοκίμαζε κανένα περίεργο φαγητό, που του άρεσε και δεν του άρεσε.

«Εντάξει. Πάμε όμως, ναι; Έχω πολύ δρόμο να κάνω».

Η νεράιδα παραμέρισε και έδειξε το μονοπάτι που ανηφόριζε στο βουνό. «Προχώρα», του είπε, «κι εγώ θα είμαι μαζί σου».

Ο Καλός ήθελε να της πει ευχαριστώ, αλλά ντράπηκε λιγάκι και δεν της είπε. Δεν ήξερε και καθόλου πώς μιλάνε στις νεράιδες, εδώ που τα λέμε. Όμως τούτη εδώ φαινότανε καλή. Και ήθελε να του κάνει παρέα. Η Μαύρη ήταν κι αυτή καλή βέβαια, και ήταν η πιο κοντινή του παρέα πολλά χρόνια τώρα μαζί με τη Σπίθα –μια ζωή, μια ολόκληρη ζωή δικιά του και μια δικιά της–, αλλά η Μαύρη ήταν αγελάδα. Και ήταν και κάπως τυφλή. Οπότε η Ξωθιά ήταν καλοδεχούμενη. Για να φτάσει στον προορισμό του ήθελε πολλή πολλή ώρα περπάτημα, και καμιά φορά το περπάτημα ήταν βαρετό.

«Βαριέμαι καμιά φορά», του ξέφυγε.

«Τι βαριέσαι;» τον ρώτησε η Ξωθιά, που προχωρούσε στ' αριστερά του και μισοκρυβόταν από την καμπουριαστή ράχη της αγελάδας.

Ο Καλός δαγκώθηκε λιγάκι. «Ε, να. Το περπάτημα. Εσύ δεν το βαριέσαι;»

Η Ξωθιά γύρισε και τον κοίταξε πάνω από τα στραβά κέρατα της Μαύρης. «Φυσικά. Αν δεν έχω παρέα, το βαριέμαι πολύ».

«Ωραία τότε», είπε ο Καλός. «Δε θα βαριέται κανένας μας τώρα που βρήκαμε παρέα. Βέβαια... εγώ έχω και τη Μαύρη».

«Τη Μαύρη;...»

«Την αγελάδα μου».

«Η αγελάδα σου είναι καστανόξανθη», του είπε η Ξωθιά, και η Μαύρη φάνηκε να σκύβει λίγο το κεφάλι και να αναστενάζει.

«Ναι, ναι», είπε βιαστικά το αγόρι. «Αλλά όταν γεννήθηκε ήταν τυλιγμένο κάτι γύρω από τον λαιμό της και πήγαινε να σκάσει και ήταν ολόμαυρη, σαν το κάρβουνο. Μελανιασμένη. Όμως το ξετύλιξε αυτό το πράγμα ο πατέρας μου και την έσωσε, και μετά άλλαξε χρώμα και έγινε έτσι. Όμως της έμεινε το όνομα. Αυτή είναι η ιστορία. Δεν είναι και πολύ σπουδαία, αλλά... αυτή είναι».

Η Ξωθιά κούνησε τη μύτη της. Γύρισε ρίχνοντας το βλέμμα

της μια στην αγελάδα, που κοιτούσε χαμηλά, το μονοπάτι, αμέτοχη σε αυτά που λέγονταν για την ίδια, και μια στον Καλό, που είχε κοκκινίσει σαν το τρίχωμα της αγελάδας, της Μαύρης.

«Ναι», είπε το αγόρι, που υποπτεύτηκε τι σκεφτόταν η νεράιδα. «Όλοι έχουμε περίεργα ονόματα εδώ».

«Πού εδώ;» ρώτησε η Ξωθιά.

«Ε, στην παρέα μας. Μαύρη, Καλός... Ξωθιά».

Η νεράιδα κούνησε το κεφάλι. «Ναι. Είναι κάπως περίεργα τα ονόματά μας, δεν αντιλέγω. Αλλά δεν πειράζει, Καλέ. Πειράζει;»

«Όχι, όχι. Έλα, πάμε από δω, στρίβουμε».

Η Ξωθιά γύρισε να κοιτάξει εκεί που της έδειχνε.

Ήταν ένα μονοπάτι που ξέκοβε από το κεντρικό και ανέβαινε μέσα από τα θάμνα και τα πουρνάρια, όπου και χανόταν έπειτα από λίγα βήματα. Δεξιά και αριστερά του, πάνω από τους άγριους και αγκαθωτούς θάμνους, υψώνονταν πυκνόφυλλα δέντρα, λογιών λογιών. Ήταν τόσο πράσινα και τόσο κολλημένα το ένα με το άλλο, που μαύριζαν το βλέμμα σου έτσι και τα κοιτούσες πολλή ώρα. Εκείνο το καινούργιο μονοπάτι έμοιαζε σαν λαγούμι που πάει να γλιστρήσει στον πυρήνα μιας παλιάς ιστορίας, περιέργης μα και κανονικής, σκοτεινής και πολύ φωτεινής μαζί. Μιας ιστορίας τόσο πράσινης που μαύριζε, και που μύριζε χόρτο και ξύλο και ρετσίνα και χώμα και τρεχούμενο νερό, και δέρμα αγελάδας, και παλιό ρούχο, και ξέφτια από το φουστάνι εκείνης της νεράιδας, της Ξωθιάς.

«Εντάξει», του είπε. «Προχώρα, κι εγώ θα είμαι μαζί σου».

Και το αγόρι τράβηξε απαλά το καπίστρι της αγελάδας, που κανονικά ήταν φτιαγμένο για άλογο και στην άκρη του είχε δεμένο ένα κοντό κομμάτι σχοινί, όλο ξέφτια, έτοιμο να διαλυθεί και να ξαναγίνει καννάβι. Και η αγελάδα πήρε ξεφυσώντας τον δρόμο που είχε ήδη αρχίσει να ανεβαίνει το παιδί, στο στενό ανηφορικό μονοπάτι που με πολλή δυσκολία χώραγε τον όγκο της Μαύρης, ή το παλιό αλλά ακόμα φουσκωτό φουστάνι της Ξωθιάς, που ο Καλός το άκουγε να τρίβεται και να σκίζεται στα κλαριά καθώς η νεράιδα τούς ακολουθούσε. Εκεί, μέσα στο δάσος που ήταν σαν πιο μαύρο κι από το μαύρο, γιατί πώς να τα καταφέρει

και να κατέβει ως εκεί μέσα ο ήλιος, τόσο πυκνά που ήταν όλα φυτεμένα εκεί, σαν να αγκαλιάζονταν ή σαν να πάλευαν μεταξύ τους, να δουν ποιος είναι πιο δυνατός;

Όμως μια φορά το μονοπάτι τέλειωσε, και έδωσε τη θέση του σε ένα πλάτωμα: όχι του Θεού αλλά καμωμένο από χέρι ανθρώπου, ένα μέρος σαν μικρό λιμάνι για πέντ' έξι καΐκια κολλητά το ένα στο άλλο, επίπεδο και όχι ανηφορικό, λες και είχαν φτάσει στην κορυφή εκείνου του βουνού, και γεμάτο τρύπες και πληγές, και με δυο μικρά σαπιοκάλυβα στην πέρα του άκρη, μπογιατισμένα θαρρείς με κατράμι. Το αγόρι άφησε από το χέρι του το σχοινί και προχώρησε λίγα βήματα μόνο του, για να επιθεωρήσει το μέρος, που οπωσδήποτε ήταν ένα μέρος άχαρο και αταίριαστο με τη μαύρη πλημμύρα των καταπράσινων δασών. Κι όπως στεκόταν με τα πόδια ανοιχτά –λιανά πόδια, σαν τη βέργα της σκούπας– και με τις μπουνιές στη μέση και γερμένος κάπως προς τα πίσω, έμοιαζε με καπετάνιο που επιθεωρεί τον στόλο του και είναι και δεν είναι ευχαριστημένος.

Έπειτα φάνηκε να θυμάται τη νεράιδα και γύρισε για να τη δει. Ήταν κιόλας δίπλα του –τον είχε πλησιάσει χωρίς να ακουστεί· αλλά και τι νεράιδα θα ήταν αν έκαναν θόρυβο τα βήματά της;– και κοιτούσε όπου κοιτούσε κι αυτός, εκείνο το τρύπιο και ανασκαμμένο άχαρο πλάτωμα που δεν είχε δέντρα και θάμνους αλλά ήταν όλο ένας Κρανίου Τόπος.

«Φτάσαμε λοιπόν», του είπε, και δεν ήταν σίγουρος αν τον ρωτούσε ή αν το έλεγε με βεβαιότητα.

Με βεβαιότητα, αποφάσισε τελικά, γιατί, είπαμε, ήταν νεράιδα, και οι νεράιδες ξέρουν κάμποσα χωρίς να μας ρωτήσουν.

«Ναι. Και όλο αυτό είναι δικό μας, της οικογενείας μας», δήλωσε με καμάρι, σαν να 'ταν κανένας προεστός.

«Της οικογενείας σας;»

«Ναι, ναι. Του πατέρα μου. Και... και της μάνας μου», συμπλήρωσε, μα όχι με το ίδιο καμάρι αυτή τη φορά.

«Και τι είναι αυτός ο τόπος;» τον ρώτησε – να που δεν τα 'ξερε όλα. Ίσως να μην ήταν και πολύ καλή νεράιδα, ποιος θα μπορούσε να πει.

«Είναι ο καρβουνιάρης. Από δω σκάβουμε και βγάζουμε τον λιγνίτη». Το βλέμμα του άστραψε λιγάκι, και το χεϊλι του έκανε μια γωνίτσα κι ένα λακκάκι, που ήταν και δεν ήταν μισό χαμόγελο. «Ξέρεις τι είναι ο λιγνίτης;»

«Όχι, δεν ξέρω».

Να τη πάλι η γωνίτσα και να το και το λακκάκι.

«Ο λιγνίτης, καλούμενος και φαιάνθρακας ή φαιάνθραξ, είναι οργανικής προελεύσεως πέτρωμα, κύριο στοιχείο του οποίου είναι ο άνθρακας ή άνθραξ, με περιεκτικότητα από πενήντα έως εβδομήντα τοις εκατόν».

«Από πενήντα έως εβδομήντα τοις εκατόν;»

«Ναι, από πενήντα έως εβδομήντα τοις εκατόν».

«Που τι σημαίνει αυτό;»

Το αγόρι άνοιξε το στόμα αλλά το ξανάκλεισε και σήκωσε το χέρι –που έμοιαζε σαν βεργούλα– σαν να έλεγε: *Ε τώρα που να σου λέω.*

«Ε τι να σημαίνει. Από πενήντα έως εβδομήντα τοις εκατόν. Τι άλλο να σημαίνει;»

«Καλά», του είπε η Ξωθιά, χωρίς να επιμεινεί. «Εντάξει».

«Περίμενε!» φώναξε τότε το αγόρι, σαν κάτι να θυμήθηκε. «Ο λιγνίτης, καλούμενος και φαιάνθρακας ή φαιάνθραξ, προέρχεται από την εξα... από την εξ... εξαθρόακωση... εξαθρόακωση φυτικών οργανισμών, η δε θερμική ή θερμογόνος δύναμις του προϊόντος είναι μικρότερα του ανθρακίτου και υψηλότερα της τύρφης».

Η Ξωθιά τον κοίταξε με θαυμασμό. «Μπράβο», έκανε. «Μα ποιος σου τα 'μαθε αυτά;»

Ο Καλός χαμογέλασε πιο πλατιά τώρα, και η γωνίτσα και το λακκάκι στο χεϊλι του βάθυναν και πλάτυναν. «Ε, μου τα 'μαθε ένας...» είπε, αλλά ντράπηκε· να μεν τα 'λεγε όλα τούτα, μα όχι και ότι τα κατείχε κιόλας. Λέξι δεν καταλάβαινε.

«Ένας...;»

«Ε, ναι, ένας εκεί πέρα, τι σχέση έχει τώρα;»

Η νεράιδα κούνησε τη μύτη της δυο τρεις φορές και τέντωσε την πλάτη της. «Μυρίζει πάντως αυτός ο λιγνίτης, ο καλούμενος και φαιάνθρακας ή φαιάνθραξ», του είπε.

Το αγόρι ανασήκωσε τους ώμους, δυο τριγωνάκια ντυμένα με την μπλούζα από παλιό μαλλί. «Λίγο μυρίζει, ναι. Αλλά δεν πειράζει όμως, πειράζει!»

Η νεράιδα ξανακούνησε τη μύτη της και στράφηκε ξαφνικά προς τα πίσω, γιατί από ώρα τώρα τους είχε πλησιάσει, ν' ακούσει ίσως τι έλεγαν, η Μαύρη. Γύρισε και το αγόρι να τη δει, και χαμογέλασε πάλι.

«Μαύρη, ζάχαρη!» της είπε, και η αγελάδα σαν να γούρλωσε ακόμη λίγο τα μάτια της, που ήταν ήδη μεγάλα, πλατιά και αμυγδαλωτά, αν και δεν έβλεπαν και πολύ καλά, με αποτέλεσμα συχνά να κουτουλάει πάνω σε μάντρες ή να πέφτει μέσα σε λάκκους και να πρέπει να τη σηκώσεις μετά τραβώντας τη με τα σχοινιά. Πολύ δύσκολο πράγμα, ολόκληρη περιπέτεια.

Και ο Καλός έχωσε το λιγνό χέρι του μέσα στην τσέπη του παντελονιού του –ένα παντελόνι κοντό ως τη μέση της γάμπας και ριγέ, από ένα πανί πολύ περιέργο, που μάλλον πριν γίνει παντελόνι εκτελούσε άλλες υπηρεσίες, και βασιόταν στη μέση του αγοριού με ένα στριμμένο σχοινί σαν αυτό που κρεμότανε από το δανεικό καπίστρι της Μαύρης–, και έβγαλε έναν σβόλο κόκκινο και κίτρινο και γυαλιστερό, σαν κεχριμπάρι, γεμάτο γωνίες και ραγισματιές.

«Μαύρη, ζάχαρη!» είπε ξανά, και η αγελάδα έβγαλε τη γλώσσα και άρπαξε τον όμορφο σβόλο με τις γωνίες και άρχισε να τον μασουλάει στρίβοντας το στόμα της και μισοκλείνοντας τα μεγάλα της αμυγδαλωτά μάτια.

Άστραψε το πρόσωπο του αγοριού και γύρισε στη νεράιδα. «Πολύ της αρέσει!».

Η Ξωθιά πήρε το βλέμμα της από το ζώο και το έριξε επάνω στον Καλό, σαν να τον αγάλιαζε. Ήταν υγραμένο και στοργικό και όμορφο και λαχταριστό σαν καραμέλα, και το παιδί ανατρίχιασε και έπιασε με τη μια χούφτα τη μάλλινη μπλούζα του στη μεριά του στήθους.

«Τώρα εγώ θα δουλέψω», της είπε και έκανε ένα βηματάκι στο πλάι σαν για να απελευθερωθεί από εκείνο το σαγηνευτικό, περιέργο βλέμμα.

Η νεράιδα σήκωσε το ένα φρούδι και κούνησε ανεπαίσθητα το κεφάλι. «Θα σε περιμένω», είπε και κάθισε σε έναν κομμένο και πεταμένο στο χώμα κορμό από ένα δέντρο για πολλά πολλά χρόνια πεθαμένο.

Την είδε να βγάζει μέσα από το φουστάνι της, που μάλλον είχε τσέπες ραμμένες ανάμεσα στις πιέτες του, ποιος να ξέρει, μια ταμπακιέρα. Ήταν ασημιά και μαύρη, παλιά σίγουρα, και είχε και κάτι σκαλίσματα επάνω. Η νεράιδα την άνοιξε με τα μακριά, ροζιασμένα δάχτυλά της, έβγαλε ένα τσιγάρο, την έκλεισε πάλι, και άρχισε να χτυπά τη μια του άκρη επάνω της. Όταν το χτύπησε αρκετά και ικανοποιήθηκε, το έβαλε στο στόμα, εξαφάνισε την ταμπακιέρα και άρχισε να ψάχνει μέσα στις φούστες της, με το μέτωπο ρυτιδιασμένο και τα μάτια μισόκλειστα. Του αγοριού τού φάνηκε πολύ περίεργο όλο αυτό, αλλά του άρεσε κιόλας. Κάποια στιγμή, η Ξωθιά βρήκε αυτό που έψαχνε: ένα πουγκί από δέρμα, που το άνοιξε πάνω στην ποδιά της και έβγαλε από μέσα μια στουρναρόπετρα, έναν πριόβολο και ίσκα. Πήρε μια φλούδα από την ίσκα, την έβαλε πάνω στο στουρνάρι, την κράτησε εκεί γερά με το ένα χέρι, και με το άλλο άρχισε να χτυπάει με τον πριόβολο την ίσκα και τη στουρναρόπετρα ξυστά κι απότομα, από πάνω προς τα κάτω. Η πέτρα κάποια στιγμή πέταξε κάτι μικρές φωτιές, και η φλούδα της ίσκας άναψε. Και τότε η νεράιδα τη σήκωσε και άναψε το τσιγάρο της, που ήταν τυλιγμένο σε ένα τσιγαρόχαρτο καφετί σαν αυτό που τυλίγουν τα δέματα ή την καπνιστή ρέγγα όταν δεν έχουν εφημερίδα για να γίνει η δουλειά.

Και δεν το άναψε μόνο, όπως κάνουν κανονικά οι άντρες. Αλλά ρούφηξε τον καπνό, που είχε έρθει και της τύλιξε το κεφάλι σαν τουρμπάνι από πρωινή ομίχλη, έγερει λίγο προς τα πίσω, ρούφηξε άλλη μία, κατάπιε γερά και βαθιά τον καινούργιο καπνό, κι έπειτα τον φύσηξε έξω σουφρώνοντας τα χείλια, κι εκείνος ήρθε και μαζεύτηκε πολύς μπροστά της, σαν ένα μικρό τσουπωτό σύννεφο, κι από ασπρουδερός έγινε γκριζός, και μετά κίτρινος σαν το χρώμα του ίκτερου, και όλο κινιόταν και κινιόταν, και ξάφνου μέσα του φάνηκαν εικόνες, κανονικές εικό-

νες και όχι σαν αυτές που βλέπουμε από καμιά φορά στα σύννεφα, και ο Καλός είδε πολέμους εκεί μέσα, και βόμβες, και ξιφολόγχες, και σπίτια καμένα, και κόσμο πολύ να φεύγει κουβαλώντας μπόγους στους ώμους και στις πλάτες, και μια βάρκα γεμάτη κόσμο απ' άκρη σ' άκρη, κι ένα μαχαίρι με γραμμата επάνω του να δείχνει τον ουρανό, και ένα νυφικό πελώριο, και πάτερα γερά με τεντωμένα σχοινιά δεμένα γύρω τους, και πόλεις, όλο κόσμο και ταραχή, και ληστές πάνω στ' άλογα, άγριους κι αιμοβόρους, και στολές, πολλές στολές, και αγόρια να τρέχουν κουνώντας στο ένα χέρι μια εφημερίδα και κρατώντας μια στοίβα με το άλλο, δεμένες με τον σπάγγο, και άλλα αγόρια –ή μόνο ένα– να σκαρφαλώνουνε πάνω σε κάτι ράφια του μπακάλη γεμάτα κοντιά και βάζα. Και είδε και ένα σπίτι μικρό και μεγάλο μαζί, και τσουνάλια, πολλά τσουνάλια, και παιδιά, πολλά παιδιά, και κόσμο να γελάει και να πίνει, και ακόμη περισσότερα παιδιά, και ακόμη περισσότερα ράφια. Και μια ζυγαριά που τα ζύγιζε όλα και τα μέτραγε όλα. Και είδε και τα μνήματα, ξανά και ξανά. Και ένα κάτι σαν χάνι, πώς να το πει, με κόσμο που έτρωγε και σήκωνε το χέρι για να ζητήσει κι άλλο, σηκώνοντας και την άδεια κανάτα για το κρασί. Και μια πόλη απέραντη και όλο θόρυβο, και ρούχα και γουναρικά και υψηλή κοινωνία και αριστοκράτες και θέατρα και κακό, κι ένα κορίτσι που έλαμπε ανάμεσά τους. Και είδε πρόσωπα που δεν τα 'ξερε μα που ήταν σαν να τα 'ξερε, και σαν να τα αγαπούσε, και σαν να πέθαινε γι' αυτά απ' την αγάπη του κι από την έγνοια, και θαρρείς πως ήταν έτοιμος να τους δώσει και ονόματα, όλα τα σωστά ονόματα, αλλά τότε –*πουφ*– τον καπνό από το τσιγάρο της νεράιδας τον πήρε ο άνεμος και διαλύθηκε, κι ας μην είχε άνεμο εκεί πάνω εκείνη την ώρα, παρά μόνο ένα ελαφρύ, ελαφρύτατο αεράκι, σαν χέρι που λίγο σε χαϊδολογάει στο σβέγκο ένα καλοκαιριάτικο μεσημέρι για να κοιμηθείς.

Και μετά η Ξωθιά γύρισε και τον κοίταξε, και τώρα το μούτρο της ήταν πολύ σοβαρό, και το τσιγάρο ήταν κολλημένο στα χείλια της, και το αγόρι δεν ήθελε να δει άλλα σχέδια και άλλες εικόνες στον καπνό της, γιατί τα κατάλαβε όλα εκείνα που είχε

κιόλας δει, κι ας μην μπορούσε να τα διηγηθεί σε άλλον άνθρωπο, ή ούτε και στον ίδιο του τον εαυτό, και ήταν πολλά και βαριά για έναν άνθρωπο. Πόσο μάλλον για ένα αγόρι.

«Πάω στη δουλειά», είπε, αν και μπορεί και να μην το είπε, ή, κι αν το είπε, μπορεί και να μην το άκουσε η νεράιδα.

Ίσως να μην ήταν καν εκεί πια, γιατί οι νεράιδες το 'χουνε αυτό: μια κάθονται σιμά μας και μια δίνουν μια και χάνονται.

Κι έτσι ο Καλός βιάστηκε να πάρει τα τσουβάλια που είχε πάνω στη ράχη της η Μαύρη και έτρεξε προς τα δυο μικρά σαπιοκάλυβα και μπήκε στο ένα, το πιο λερό και τρισάθλιο.

Βρομοκοπούσε ο τόπος εκεί μέσα, αλλά τι να κάνεις. Ή μάλλον, να κάνεις γρήγορα. Έτσι, το αγόρι, αφού ξετρώπωσε ένα μαντίλι από τη μάλλινη μπλούζα του και το 'βαλε μπροστά στη μύτη και στο στόμα, κι ένα μακρύ σχοινί από τη μια λινάτσα, άρχισε να γεμίζει με τις πλάκες του λιγνίτη τα τσουβάλια του, όχι πρώτα το ένα και μετά το άλλο, αλλά βάζοντας λίγες στο ένα και κατόπι άλλες λίγες στο άλλο, για να τελειώσουν και τα δυο μαζί σχεδόν ταυτόχρονα. Έτσι του άρεσε καλύτερα, και του φαινόταν πιο γρήγορος τρόπος και πιο αποτελεσματικός. Γιατί ήθελε να ξεμπερδεύει μ' αυτό το κομμάτι της δουλειάς και να φεύγει από εκεί πέρα.

Όμως ήταν ένα μικρό παιδί και πέρασε ώρα, πολλή ώρα, για να γεμίσει και τα δυο τσουβάλια. Κι όταν τελείωσε, βρομοκοπούσε και ο ίδιος από πάνω μέχρι κάτω. Μα και τι να κάνεις.

Κι έπειτα κοίταξε πίσω του την ανοιχτή πόρτα της παλιοκαλύβας, σφούγγισε με τον ώμο το μέτωπό του για να μη μαγαριστεί παντού με τον λιγνίτη, τον καλούμενο και φαιάνθρακα, και μετά άρχισε να δένει τα τσουβάλια με τον σπάγγο που είχανε ραμμένο στην άκρη. Γύρω του, παντού, ντάνες με τα κομμάτια της πέτρας που προερχόταν από την εξανθράκωση εκείνων των πανάρχαιων φυτικών οργανισμών.

Βογκώντας το αγόρι έσυρε έξω ένα ένα τα τσουβάλια. Παλιοδουλειά. Χαμαλίκι. Αλλά και πού 'σαι ακόμα. Το χειρότερο ήταν το κομμάτι με τη μισότυφλη αγελάδα.

Άφησε λοιπόν εκεί τα τσουβάλια και πήγε να τη βρει. Έριξε

και μια ματιά γύρω του, πουθενά η Ξωθιά. Ήρθε ως εδώ, του έκανε παρέα –εντάξει αυτό–, και μετά άραξε, κάπνισε το τσιγαράκι της και έφυγε. Ενώ θα μπορούσε να τον βοηθήσει με τον λιγνίτη, δε θα μπορούσε; Ήταν δυο μέτρα γυναίκα, και δε φαινόταν και για καμιά αδύνατη. Αλλά έφυγε, πάει. Και τον άφησε μόνο με τη Μαύρη του.

«Μαύρη», της είπε φτάνοντάς την και χαϊδεύοντάς της τη μουσούδα, «ζάχαρη», την κοροΐδεψε, αλλά η αγελάδα ή που δεν κατάλαβε –πολύ συχνά απλώς τον κοιτούσε ανέκφραστη– ή που έπιασε την κοροΐδία και δεν της άρεσε. «Μαύρη, ζάχαρη», της είπε πάλι και την έπιασε από τα γκέμια να την οδηγήσει στα τσουβάλια.

Τον ακολούθησε κι αυτή με το κεφάλι κάτω. Κι εκεί το αγόρι πήγε πήρε το σχοινί του, το έδεσε στα δυο τσουβάλια και το πέρασε από τον λαιμό και από τις ωμοπλάτες της Μαύρης, που μάλλον θυμόταν τι την περιέμενε και καθόταν να της τα κάνει όλα αυτά μαγκωμένα και δήθεν κάπως ατάραχη, αν και η καρδούλα της το ήξερε. Κι αφού τελείωσε ο Καλός, την οδήγησε αργά αργά με τα γκέμια ως την πέρα άκρη του σκαμμένου και χιλιοοργωμένου πλατώματος, στο στενό το μονοπάτι. Κι όπως έμπαιναν στο μονοπάτι, γύρισε πάλι να δει τη νεράιδα, αλλά τίποτα. Και έσκυψε κάτω το κεφάλι και τράβηξε τα γκέμια και διέσχισαν κούτσα κούτσα το μονοπάτι, γιατί τα δυο τσουβάλια όλο μπερδεύονταν μέσα στους θάμνους και στ' αγκάθια, κι όλο έγερναν μια δεξιά και μια αριστερά, οπότε το αγόρι έπρεπε να χωθεί κάτω από τα πόδια και από την κοιλιά της Μαύρης και να περάσει κάτω από την ουρά της και να σηκωθεί και να ξεμπλέξει τα τσουβάλια, και να τα σιάξει, και μετά να ξαναχωθεί από κάτω και να την ξαναπιάσει από το δανεικό σχοινί και να την τραβήξει για να κατηφορίσουν όλη εκείνη την καταπράσινη, σχεδόν μαύρη, σήραγγα του παραμυθιού. Κι όλο αυτό κράτησε μια ώρα, και τώρα ο ήλιος είχε αρχίσει να γέρνει και να τους αποχαιρετά, και παντού στο δάσος είχε μαζευτεί και κούρνιαζε επάνω τους μια κάπως σαν παγωμάρα, που δεν ήταν καλή και δεν άρεσε στον Καλό. Αλλά και τι να κάνει.

Πάντως φτάσανε μια φορά στο μεγάλο μονοπάτι, που δόξα τω Θεώ χωρούσε δυο αγελάδες στο πλάτος, μπορεί και τρεις, αν ήταν ολιγόφαγες. Και το αγόρι ξαπλώθηκε καταγής, κι η αγελάδα τον κοιτούσε με τα μεγάλα μισότυφλα μάτια της σαν να 'λεγε: *Ξέρω*.

Κι έπειτα –δεν είχε χρόνο για χάσιμο– το αγόρι σηκώθηκε ξανά πάνω και έπιασε να κάνει το κόλπο του με το σχοινί και τα τσουβάλια. Ένα άλλο κόλπο.

Έβαλε από ένα τσουβάλι σε κάθε πλευρό της Μαύρης, δεμένα και τα δυο από το τσουλούφι, κι άρχισε να τραβάει και να ιδροκοπάει και να βογκάει μέχρι ν' ανέβει ψηλά ψηλά το ένα, και μετά έδεσε κόμπο το σχοινί για να μην κατρακυλήσει, και πήγε από την άλλη και έκανε το ίδιο και με το δεύτερο τσουβάλι, και πάντως, τσάτρα πάτρα, κάπως τα κατάφερε και τα ισορρόπησε τα δυο βαριά τσουβάλια πάνω στις πλάτες της έρμης της αγελάδας, που δεν της άρεσε καθόλου αυτό το στάδιο της δουλειάς, αλλά τι να κάνει κι αυτή. Καθόταν και περίμενε το αγόρι να τελειώσει.

Και το αγόρι με τα πολλά πράγματι τελείωσε, και έσφιξε και έλεγξε και ξαναέλεγξε και τέντωσε τα σχοινιά, και τα διπλοτριπλοέδεσε, και σκαρφάλωσε και το ίδιο πάνω στη ράχη της αγελάδας («Μαύρη, ζάχαρη», της έλεγε στα ψέματα, «Μαύρη, ζάχαρη»), και έδεσε άλλη μία τις λινάτσες μεταξύ τους, τελευταία τελευταία, και βεβαιώθηκε πως μπορούσαν πια να πάρουν τον δρόμο της επιστροφής χωρίς παρατράγουδα και καταστροφές. Όλα είχαν γίνει όπως έπρεπε να γίνουν.

Και κατέβηκε το αγόρι γλιστρώντας από τη ράχη της αγελάδας, γιατί δεν έφτανε αλλιώς να κατέβει, και το πρώτο που έκανε όταν πάτησε στη γη ήταν να ξετρυπώσει πάλι μια κεχριμπαρένια καραμέλα και να τη δώσει στη Μαύρη, αφού όμως την έγλειψε κι αυτός λίγο, για να του φύγει η πίκρα του λιγνίτη από το στόμα, και γιατί τη ζήλεψε και λίγο την αγελάδα του. Κι όπως εκείνη μασούλαγε την καραμέλα και ο Καλός κοντανάσαινε για να ηρεμήσει το μέσα του από το τράβα δέσε, είδε δίπλα πάλι την Ξωθιά, να κάθεται πάνω σ' ένα κούτσουρο και να τον κοιτάει.

«Α, μπα;» της είπε. «Εδώ είσαι συ;»

Η νεράιδα δε μίλησε. Μόνο κούνησε τη μύτη της δυο τρεις φορές. Και το αγόρι κούνησε το κεφάλι, σαν να της έλεγε: Ξέρω. Τράβηξε από το σχονί τη Μαύρη και άρχισαν να κατηφορίζουν.

Και δέκα δεκαπέντε βήματα παραπέρα, ο Καλός ψιθύρισε: «Δε θα 'ρθεις;»

«Φυσικά», του είπε εκείνη, που ήταν κιόλας δίπλα του, γεννημένη από τον αέρα και την ψύχρα που πύκνωνε, κι από τα όνειρα που βλέπει το δάσος.

«Ευχαριστώ», είπε το αγόρι.

«Παρακαλώ, δεν είναι τίποτα», του είπε αυτή, και το αγόρι γύρισε να την κοιτάξει, κι εκείνη του κούνησε τη μύτη της, και το αγόρι γέλασε σαν σπουργίτι, και έμοιαζε λιγάκι και με σπουργίτι, κι ας είχε μόλις φορτώσει δυο τσουβάλια λιγνίτη στη ράχη της αγελάδας του.

Κι έτσι συνέχισαν να περπατούν πλάι πλάι. Κι ύστερα, πεντακόσια εξακόσια μέτρα κατηφόρα μετά, το αγόρι είπε: «Καλλίνικο με λένε κανονικά. Το βαφτιστικό μου».

«Καλλίνικο», είπε μόνο η νεράιδα.

Το αγόρι κοίταξε τα παπούτσια του, που έμοιαζαν παρμένα από κοντό μακαρίτη, κλοτσώντας μια πέτρα. «Αγίου Καλλινίκου του Κίλικος, εορτάζει 29 Ιουλίου».

«Του Κίλικος;»

«Ναι».

«Τι είναι ο Κίλικας;»

«Πού να ξέρω εγώ;» είπε το παιδί και κλότσησε άλλη μια πέτρα.

Η νεράιδα κούνησε τη μύτη της. «Αλλά σε φωνάζουν Καλό».

«Καλό, ναι...»

«Ο μπαμπάς σου».

Ο Καλός σταμάτησε και την κοίταξε. «Η μαμά μου με έβγαλε έτσι και με φώναζε Καλό από μωρό, και άρεσε και στον μπαμπά μου το όνομα, αλλά η άλλη μαμά μου με φωνάζει Νίκο. Νίκο!»

«Νίκο;»

«Ναι, Νίκο – άκου Νίκο!»

«Ωραίο είναι και το Νίκος».

«Δε με λένε Νίκο όμως».

«Εντάξει, αλλά αφού σε φωνάζει έτσι η μαμά σου...»

«Δεν είναι κανονική μαμά μου».

Η νεράιδα δεν είπε κάτι. Λίγο μόνο πετάρισε τη μύτη της.

«Η μαμά μου πέθανε όταν εγώ ήμουν ενός χρόνου. Ή και λίγο λιγότερο. Παλιά...»

«Ε, όχι πολύ παλιά».

«Ε πώς; Τώρα είμαι εφτά».

«Μεγάλωσες».

«Ναι. Και αυτή που έχω τώρα για μαμά με λέει Νίκο. Είναι απαίσιο... Όχι, εντάξει, δεν είναι απαίσιο. Αλλά είναι λάθος. Δε με λένε Νίκο. Με λένε Καλλίνικο».

Το αγόρι ρούφηξε τη μύτη του και τράβηξε λίγο πιο δυνατά από ό,τι έπρεπε το σχοινί της αγελάδας. Η Μαύρη έκανε να διαμαρτυρηθεί, αλλά μετά το φιλοσόφησε και συνέχισε να βαδίζει φορτωμένη τα δυο γεμάτα σακιά που ισορροπούσαν στη ράχη της.

«Εφτά χρονών», είπε έπειτα από λίγα βήματα σιωπής η νεράιδα που την έλεγαν Ξωθιά.

Ο Καλός, που τον φώναζαν Νίκο και τον είχαν βαπτίσει Καλλίνικο, κούνησε το κεφάλι του και μουρμούρισε κάτι.

«Άρα γεννήθηκες...»

«Ξέρω πότε γεννήθηκα!» είπε δυνατά το αγόρι.

«...Το 1900».

«Ναι, το 1900. Στον νέο αιώνα». Έκανε μια γκριμάτσα, λίγο σαν να 'κρυβε ένα κλάμα. «Και τώρα 1907 δεν έχουμε;»

Η νεράιδα τον κοίταξε με εκείνο το βλέμμα της που σε αγκάλιαζε και σε κουκούλωνε σαν πάπλωμα τον χειμώνα και σε ζεσταίνε.

«Ναι», του είπε, «1907 έχουμε».

Ο Καλλίνικος, ένα αγόρι γεμάτο περιέργεια για τα πάντα, γεννιέται στο έμπα του προηγούμενου αιώνα, το 1900, στους Αγίους Πάντοτε, κάπου κοντά στην Κώμη, ψηλά στο βουνό, σε μια περιοχή παλιά, χορτασμένη ιστορία και μυστικά. Θα μεγαλώσει δύσκολα, δουλεύοντας από τα πέντε του χρόνια για να στηρίξει το σπιτικό του. Μέχρι που το σπιτικό του το ίδιο, στο πρόσωπο μιας σκληρόκαρδης μητριάς, θα τον αναγκάσει να φύγει...

Μπακαλόγατος πια, υιοθετημένος από δυο θεόρατους μπακάληδες, δυο πραγματικούς αγίους που θα τον λατρέψουν, θα δει τα χρόνια να περνούν με πολλή δουλειά και πολλή αγάπη, με ράψιμο, κέντημα και μαγειρική... και με λίγη μαγεία. Κι αν δεν κατάφερε ποτέ του να μάθει γράμματα, τουλάχιστον θα ερωτευτεί.

Όμως οι καιροί είναι παράξενοι, άγριοι, και θέλουν τον Καλλίνικο κοντά τους. Γιατί πρέπει να γίνουν πολλά πέρα στη Μακεδονία, στον μεγάλο αγώνα του έθνους, κι άλλα τόσα ακόμη πιο μακριά, στη Σμύρνη – κι ακόμα, ακόμα πιο βαθιά, σ' εκείνα τα αρχαία χώματα της Ανατολής. Και το αγόρι, ντυμένο μια στολή που δεν του ταιριάζει, θα πάει εκεί, ίσια στο κόκκινο μάτι όλων των πολέμων.

Μα η καρδιά του πάντα θα χτυπά για την Κώμη. Και για τη Λέλα – τη Λέλα του.

**Ένα ταξίδι στο πρώτο μισό του εικοστού αιώνα,
πέρα για πέρα αληθινό. Κι ως πρωταγωνιστεί,
κοντά στον Καλλίνικο, στη Λέλα και σε όλους
τους άλλους, μια νεράιδα με το μαντίλι της.**

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-3293-9

9 786180 132939

ΚΩΔ. ΜΗΧΗΣΗΣ: 23534

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η